

Kotschy Andrásné PhD tézisei

A disszertáció bemutatja a pedagógiai tervezés elméleti modelljeit és azok hatását a pedagógiai gyakorlatra, feltárja a pedagógusok tervezési tevékenységének általános és specifikus jellemzőit, és összefoglaló képet nyújt a tervezés tanítására történő felkészítés tartalmi és módszertani jellemzőiről a pedagógusképzésben és továbbképzésben.

A pszichológiai és pedagógiai kutatási irányok fejlődésének megfelelően a tervezés elméleti modelljei két csoportra oszthatók. A tervezést tevékenységként értelmező felfogásban meghatározó a racionális cél-eszköz modell szerepe, s e modell variánsaiként jelennek meg az integrált cél-eszköz modell és a hálós tervezés. A tervezés mint gondolkodási folyamat két irányú megközelítése alapján jött létre a döntéshozatali és a problémamegoldó tervezési modell. A különböző elméleti megközelítéseket egymást kiegészítő tudásként kell értelmezni akkor, amikor teljes és differenciált képet kívánunk kialakítani a tervezésről.

A tervezési tevékenység általános és specifikus sajátosságainak elemzése és összefoglalása a szakirodalomban leírt empirikus kutatások és három önálló, kérdőíves kikérdezés, strukturált interjúk és támogatott felidézés módszereivel végzett vizsgálat alapján történt.

A hazai pedagógiai gyakorlat azt mutatja, hogy

- a pedagógusok tervezési tevékenységét alapvetően a hagyományok és oktatáspolitikai elvárások határozzák meg, de befolyásolja a pedagógus kora, az iskolatípus és kisebb mértékben a tanított tantárgy sajátosságai is;
- Nagy szerepe van a sémáknak és rutinoknak, kevésbé jellemző a rendszerszemléletű megközelítés és a tapasztalatok tudatos beépítése a tevékenység fejlesztése érdekében.
- Néhány esetben összefüggés mutatható ki a gyermekekről, a nevelésről, az oktatás céljairól vallott nézetek és a tervezés sajátosságai között.
- A tudatos pedagógiai tervezés kritériumaiként a rendszerszemlélet érvényesítése, a kooperatív és egyéni tanulás előtérbe helyezése, illetve a tematikus egységben való gondolkodás jelölhető meg.

A különböző tankönyvek, jegyzetek és továbbképzési segédanyagok alapján megállapítható, hogy a tervezés tanítását tartalmi szempontból a racionális cél-eszköz modell határozza meg, a célok és a tananyag elemzésének feladatát követi a tevékenységek és az ellenőrzés-értékelés tervezése. Módszertani szempontból három "korszak" különíthető el, a tevékenység-központú, gondolkodás-központú és a reflektivitást fejlesztő módszerek korszakai. Az elmélet és gyakorlat viszonyát a képzésen belül a képzés struktúrája is befolyásolja.

A kutatási eredmények alapján levont következtetések három területre terjednek ki: a tervezésre vonatkozó elméleti ismeretekre, a tervezés tanítására vonatkozó tudásra és a tervezés kutatási feladatainak meghatározására.